

ΕΚΘΕΣΙΣ*

ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΑΥΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1957

Ἀγαπητοὶ Ἑταῖροι, Κυρίαὶ καὶ Κύριοι,

Πρὸ πάσης λογοδοσίας, κατ' ἔθιμον ἀπὸ μακροῦ ἐπικρατῆσαν ἀλλὰ καὶ κατ' ἐπιβεβλημένον καθῆκον, θὰ στρέψωμεν καὶ ἐφέτος εὐλαβῆ τὴν σκέψιν πρὸς τοὺς ἐκλιπόντας ἐταίρους καὶ συναδέλφους, τοὺς πιστῶς ἀφοσιωθέντας εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Ἑταιρείας καὶ εἰς τὴν θεραπείαν τῆς εὐγενεστάτης ἐπιστήμης τῆς ἀρχαιολογίας. Ὁ κατάλογός των εἶναι ἐφέτος, δυστυχῶς, ἀρκετὰ μακρός.

Ἐκ τῶν ξένων αὐτῆς ἐταίρων ἀπώλεσεν ἡ Ἑταιρεία τὸν ἐπίτιμον αὐτῆς σύμβουλον, Καθηγητὴν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Lyon καὶ μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν Κάρολον Dugas.

Ὁ Dugas ὑπῆρξε διακεκριμένος ἐρευνητὴς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἀγγειογραφίας, περὶ τὴν ὁποίαν ἠσχολήθη ἤδη ἀπὸ τοῦ 1911, ὅτε διετέλει μέλος τῆς ἐν Ἀθήναις Γαλλικῆς Ἀρχαιολογι-

* Τῆς Ἐκθέσεως δημοσιεύεται ἐνταῦθα μόνον τὸ σχετικὸν πρὸς τοὺς ἐκλιπόντας ἐταίρους καὶ συναδέλφους μέρος καθόσον τὸ ὑπόλοιπον, ἧτοι τὸ ἀνασκαφικόν, ἀναστηλωτικόν κλπ. ἔργον τῆς Ἑταιρείας, περιλαμβάνεται εἰς τὰς κατατέρω δημοσιευμένας ἐπὶ μέρους ἐκθέσεις τῶν ἐνεργησάντων ἀνασκαφῶν, ἀναστηλώσεις κλπ.

κῆς Σχολῆς. Ἡ Κυκλαδικὴ Κεραμεικὴ τοῦ ἦν ἐξέδωκε τὸ 1925 καὶ ἡ εἰδικωτέρα εἰς 4 ὀγκώδεις τόμους τῆς Exploration Archéologique de Délos δημοσίευσις τῶν ἀγγείων τῆς Δήλου, κατὰ μέγα μέρος ἀποκλειστικῶς ἰδική του, πρόκειται μαρτύρια τρανὰ τῆς περὶ τὴν ἀγγειολογίαν ἐμβριθείας τοῦ σοφοῦ Γαλάτου ἐπιστήμονος. Πλὴν δὲ τῶν κυκλαδικῶν ἀγγείων καὶ ἡ ἐρυθρόμορφος ἀττική ἀγγειογραφία ἀπησχόλησεν ἐπίσης τὸν Dugas εἰς πλῆθος ἄρθρων τοῦ δημοσιευθέντων εἰς περιοδικὰ καὶ ἄλλα δημοσιεύματα. Οὐχ ἦττον δὲ σοβαρὰ εἶναι καὶ ἡ περὶ τοῦ ἐν Τεγέα ἱεροῦ τῆς Ἀλέας Ἀθηνᾶς πραγματεία αὐτοῦ, δι' ἧς ἀπεδείχθη καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μάλιστα δὲ τῆς γλυπτικῆς ἐγκρατέστατος γνώστης.

Ἄλλ' ὁ Dugas δὲν ὑπῆρξε μόνον τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς τέχνης λάτρης· ἐπέδειξεν ὡσαύτως εἰλικρινῆ στοργὴν καὶ πρὸς τὴν νεωτέραν Ἑλλάδα, γενόμενος ὑποστηρικτῆς καὶ ἐμπυχωτῆς τῆς ἐν Γαλλίᾳ φιλελληνικῆς κινήσεως. Ἡ ἡμετέρα Ἐταιρεία θὰ διατηρήσῃ ἄσβεστον τὴν ἀνάμνησιν τοῦ μελιχίου καὶ ἐξαιρετοῦ τούτου ἀνθρώπου καὶ ἐπιστήμονος.

Ὅγδοηκοντούτης περίπου, ἀλλὰ πνευματικῶς ἀκμαῖος καὶ παραγωγικὸς ἀπέθανε πρὸ τινῶν μηνῶν ἐκ καρδιακῆς προσβολῆς ἐν Ἀθήναις ὁ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν διατελέσας Διευθυντῆς τῆς ἐν Ἀθήναις Βρεταννικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς, ἐπ' ἐσχάτων δὲ καθηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀλεξανδρείας, ἡμῶν δ' ἐπίτιμος ἐταῖρος Alan John Bayard Wace.

Κυρία ἐνασχόλησις τοῦ Wace ὑπῆρξεν ἡ προϊστορικὴ ἀρχαιολογία, ἦν καὶ μεγάλως προήγαγεν, ἐνεργήσας ἀνασκαφὰς εἰς πλείστα σημεῖα τῆς Ἑλλάδος καὶ δημοσιεύσας πολλὰ σχετικὰ συγγράμματα, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς προϊστορικῆς Θεσσαλίας, ἦν ἐξέδωκεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Thompson.

Ἀναλαβὼν ἀπὸ τοῦ 1920 τὴν συμπλήρωσιν τῆς ἀνασκαφῆς τῶν Μυκηνῶν, ἦν τόσον λαμπρῶς εἶχε διεξαγάγει παλαιότερον, ἐντολῇ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ὁ ἀείμνηστος Τσοῦντας, ἡσχολήθη περὶ αὐτὴν μέχρι τῶν τελευταίων τοῦ ἡμερῶν, προλαβὼν εὐ-

τυχῶς καὶ νὰ ἐκδώσῃ πρὸ δετίας περισπούδαστον σύγγραμμα περὶ τῶν πορισμάτων τῶν νεωτέρων ἐρευνῶν του εἰς τὸ ἀνάκτορον ἰδίᾳ καὶ τοὺς τάφους τῶν πολυχρῶσων Μυκηνῶν.

Σημαντικὴν ἐπίσης συμβολὴν του εἰς τὴν προῖστορικὴν ἀρχαιολογίαν ἀπετέλεσε καὶ ἡ μετὰ τοῦ Blegen δημοσιευθεῖσα μελέτη τοῦ Wace, δι' ἧς καθωρίσθη καὶ διεκρίθη τῆς ὑστερομινωικῆς ἢ ὑστεροελλαδικῆς περιόδου. Μὴ νομισθῆ ἔν τούτοις ὅτι ὁ Wace περιωρίσθη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν προῖστορικὴν ἀρχαιολογίαν· διότι καὶ ἄλλων διαφορωτάτων περιόδων θεμάτων ἐγένετο ἐξαιρέτος ἐρμηνευτής, μὴδ' αὐτῆς τῆς λαϊκῆς τέχνης τῆς Δωδεκανήσου ἐξαιρουμένης, κεντήματα τῆς ὁποίας ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ Burlington Magazine.

Γενικῶς εἰπεῖν τὸ ὅλον ἔργον τοῦ Wace, ἐν τῇ ἀναπτύξει ἰδίᾳ τῆς προῖστορικῆς ἀρχαιολογίας, ἀποτελεῖ σημαντικώτατον σταθμὸν, ὅστις θὰ παραμείνῃ πάντοτε συνδεδεμένος πρὸς τὸ ὄνομά του.

Ἐκ δὲ τῶν ἡμετέρων ἀπώλεσεν ἡ Ἐταιρεία τῶν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν πολύτιμον αὐτῆς Σύμβουλον καὶ συνεργάτην Γεώργιον Μπαλῆν, ἀκαδημαϊκὸν καὶ ὁμότιμον καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Διακριθεὶς ἤδη ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας δι' εὐστόχων νομικῶν διατριβῶν, εἴλκυσεν ὁ Μπαλῆς ἀμέριστον τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικηγορικοῦ κόσμου τῆς πρωτευούσης, ὅστις καὶ ἐπανειλημμένως, ἀπὸ τοῦ 1929, ἀνέδειξεν αὐτὸν πρόεδρον τοῦ Συλλόγου του. Ἄφ' ἑτέρου αἱ πολλαὶ καὶ περισπούδαστοι νομικαὶ μελέται του, ἡ περὶ κληρονομικοῦ δικαίου πραγματεία του καὶ ἡ ἐξόχως γόνιμος συμβολή του εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ νέου Ἀστικοῦ Κώδικος, ἀπέδειξαν αὐτὸν ἐγκρατέστατον νομοδιδάσκαλον καὶ ἐξαιρέτου μορφώσεως καὶ ὄξυνοίας ἐπιστήμονα, νομικὴν κορυφὴν ἐν ἐνὶ λόγῳ, τῆς ὁποίας τὸ κῦρος παρέμεινεν ἀκέραιον μέχρι τέλους τοῦ βίου του. Παράλληλος δὲ πρὸς τὴν συγγραφικὴν ὑπῆρξε καὶ ἡ κοινωνικὴ δρασι-

τοῦ ἀνδρός, πλαισιουμένη ὑπὸ ἐξαιρέτου ἥθους, εὐθύτητος καὶ χρηστότητος χαρακτηῆρος. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ μνήμη αὐτοῦ θὰ παραμείνῃ ἐπὶ μακρὸν προσφιλῆς ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρείᾳ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τῆς ὁποίας τὰ μάλιστα συνέβαλε διὰ τῶν θετικῶν καὶ σωφρόνων νομικῶν συμβουλῶν του.

Μεταξὺ τῶν ἐκλιπόντων φιλαρχαίων ἡμῶν ἑταίρων ἐξέχουσαν θέσιν κατέχει καὶ ὁ ὁμότιμος καθηγητῆς τῆς Χημείας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ Ἀκαδημαϊκὸς Κωνσταντῖνος Ζέγγελης, ὅστις συνέδεσε τὸ ὄνομά του μετὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν ἡμῶν πραγμάτων. Χαρακτηριστικὸν τῆς ἀνέκαθεν πρὸς τὸν ἀρχαῖον κόσμον ἀγάπης τοῦ Ζέγγελη εἶναι καὶ τὸ θέμα, ὅπερ ἐξέλεξεν ὡς ἐναίσιμον αὐτοῦ διατριβὴν «Περὶ τῆς ἐπιστήμης τῆς φύσεως παρ' Ὀμήρω». Οὐ μόνον δὲ θεωρητικῶς ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ πράξει διετράνωσε τὴν μεγάλην αὐτοῦ πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἀγάπην ὁ Ζέγγελης διὰ τῆς ἐπιχειρηθείσης ὑπ' αὐτοῦ λεπτομεροῦς χημικῆς ἐξετάσεως τῆς πατίνας ἢ λέπρας τῶν ὀρειχαλκίνων ἀγαλμάτων, περὶ τῆς ὁποίας καὶ ἐδημοσίευσε σχετικὰς μελέτας εἰς τε τὴν Ἀρχαιολογικὴν Ἐφημερίδα καὶ τὰ Πρακτικά τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν.

Προικισμένος μὲ καλωσύνην, εὐγένειαν αἰσθημάτων καὶ σπινθηροβόλον πνεῦμα κατέλιπεν εἰς ἡμᾶς ἀγαθωτάτην τὴν ἀνάμνησιν ὁ διαπρεπὴς οὗτος ἐπιστήμων.

Βαθεῖαν ὡσαύτως θλίψιν ἐνεποίησεν εἰς τὴν Ἑταιρείαν καὶ ὁ θάνατος τοῦ διακεκριμένου συναδέλφου καὶ ὁμοτίμου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης Εὐστρατίου Πελεκίδου.

Παλαιὸς εἰς Γερμανίαν ὑπότροφος τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας ὑπῆρέτησεν ἅμα τῇ ἐπανόδῳ του τὴν πατρίδα ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν ὡς ἔφορος τῶν ἀρχαιοτήτων, μέχρι τῆς εἰς καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου προαγωγῆς του. Ἐκ τῶν ἀρχαιολογικῶν διατριβῶν τοῦ Πελεκίδη ἀξία ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι ἡ περὶ τοῦ τύπου τῆς Ἀθηνᾶς τῶν Μεδίκων μελέτη του, ἣτις ἀποτελεῖ εὐπρόσδεκτον συμβολὴν εἰς τὴν γνῶσιν τῆς Φειδιακῆς πλαστικῆς.

Ἄλλὰ καὶ τὰ εἰς τὸν δημόσιον καὶ ἰδιωτικὸν βίον τῶν ἀρχαίων Μακεδόνων ἀφορῶντα ἔργα τοῦ «Ἀπὸ τὴν Κοινωνίαν καὶ τὴν Πολιτείαν τῆς ἀρχαίας Θεσσαλονίκης» καὶ «Οἱ σιδηρόδετοι σκελετοὶ τοῦ Φαλήρου» μαρτυροῦσι περὶ τῆς γενικωτέρας αὐτοῦ μορφώσεως καὶ τῆς φιλοσοφικῆς τοῦ ἀνδρὸς διαθέσεως. Τόσον διὰ τῶν ἀρχαιολογικῶν αὐτοῦ διατριβῶν, ὅσον καὶ διὰ τῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης διδασκαλίας του ἀφέλησεν ὁ Πελεκίδης μέγας τὴν τε ἐπιστήμην καὶ τὴν σπουδάζουσαν νεολαίαν, διὰ τῆς πραότητος δὲ καὶ θυμοσοφίας του κατέκτησε τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν συναδέλφων του.

Ἀπώλεσεν ὡσαύτως ἡ Ἐταιρεία τὸν ἀγαπητὸν αὐτῆς ἐταῖρον καὶ καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Νικ. Παπαντωνόπουλον, τοὺς ἐκλεκτοὺς δικηγόρους Εὐάγγελον Σκοτίδαν καὶ Ἡρακλέα Διαμαντόπουλον, τὸν ὑποναύαρχον Νικόλαον Καντιάνην καὶ τὸν διακεκριμένον πολιτικὸν μηχανικὸν Γεώργιον Σούλην, πάντας μετ' εὐλαβοῦς ἀφοσιώσεως προσηλωμένους πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀποστολὴν τῆς Ἐταιρείας καὶ τέλος τὸν Χρῆστον Ἀποστολίδην καὶ τὸν Γεώργιον Παπαϊωάννου, λογιστὴν τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου μετὰ ζήλου πάντοτε παρακολουθήσαντας τὸ ἔργον τοῦ ἡμετέρου ἰδρύματος.

Κλείοντες ἤδη τὸν πένθιμον τοῦτον κατάλογον προβαίνομεν κατωτέρω εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν ἐκθέσεων τῶν ἐνεργησάντων τὰς ἀνασκαφάς, ἀναστηλώσεις καὶ λοιπὰς ἐργασίας κατὰ τὸ 1957.

Ὡς θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης, τὸ ἔργον τοῦτο ὑπῆρξε δυστυχῶς ἰσχνότερον τοῦ περυσينوῦ διότι τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν περιέκοψεν, ὅπως αὐθαιρέτως, τὸ 1/4 καὶ πλέον τοῦ ἐκ τῶν προσόδων τοῦ Λαχείου ἀποδιδομένου ἐτησίως εἰς τὴν Ἐταιρείαν ποσοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπόλοιπα πολὺ ἀργὰ καὶ κατόπιν ἐπανειλημμένων ὀχλήσεων ἐχορήγησεν, ὡς ἐὰν ἡ Ἐταιρεία δὲν εἰργάζετο πρὸς ὄφελος αὐτοῦ τούτου τοῦ Κράτους πλουτίζουσα συνεχῶς τὰ Ἐθνικὰ Μουσεῖα διὰ τῶν εὐρημάτων τῶν ἀνασκαφῶν αὐτῆς καὶ ἐρχομένη ἀρωγὸς εἰς τὴν ἀναστήλωσιν τῶν μνημείων καὶ τὴν ἀνίδρυσιν ἢ τὴν ἀνασυγκρό-

τησιν τῶν μουσείων: Ἐν τούτοις, παρὰ τὰ παρουσιασθέντα ἐμπό-
δια, τὰ ἀποτελέσματα τῆς δράσεως αὐτῆς ὑπῆρξαν ἀρκούντως ἱκα-
νοποιητικά.

.....
.....

Τοιοῦτο ὑπῆρξε, Κυρίαί καὶ Κύριοι, κατὰ τὸ 1957 τὸ ὅλον
ἔργον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας, ἣτις ἐπὶ 140 ἤδη ἔτη ἑξακο-
λουθεῖ ἀδιαπτῶτως ἐργαζομένη, πιστὴ πάντοτε εἰς τὴν ἐθνικὴν ἐπι-
στημονικὴν ἀποστολήν της.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ